

Onderzoeksrapport
Grondstoffen

Online panel & Inwonersavonden
Bronckhorst Spreekt

In opdracht van

gemeente Bronckhorst

gemeente Bronckhorst

Onderzoeksrapport Grondstoffen

Online panel & Inwonersavonden *Bronckhorst Spreekt*

Juli 2016

Referentie: 13011

Moventem

T 0575 84 3738
E info@moventem.nl
W www.moventem.nl

Projectteam:

Luc Oonk MSc.

Bianca Tuentler MSc.

Moventem is aangesloten bij de Nederlandse Marktonderzoek Associatie (MOA), Center for Information Based Decision Making & Marketing Research. Moventem is tevens aangesloten bij the World Association of Opinion & Marketing Research Professionals (ESOMAR).

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Ondanks deze uiterste zorgvuldigheid kan het voorkomen dat informatie fout en/ of onvolledig is. Moventem is niet aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade die zou kunnen ontstaan door het gebruik van de aangeboden informatie.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	5
1.1	ACHTERGROND EN METHODIEK	5
1.2	RESPONS EN STATISTISCHE BETROUWBAARHEID	5
1.3	LEESWIJZER.....	5
2	RESULTATEN: BRONCKHORST SPREEKT	7
2.1	AFVAL SCHEIDEN	7
2.2	RESTAFVAL	8
2.3	GROENAFVAL	9
2.4	AFVAL SCHEIDEN STIMULEREN.....	9
3	RESULTATEN: INWONERSAVONDEN	12
3.1	OPZET INWONERSAVONDEN	12
3.2	IDEEËN.....	12
4	SLOTSOM.....	18
4.1	REALISATIE PRIMAIRE DOELSTELLING.....	18
4.2	EVALUATIE 'BRONCKHORST SPREEKT'	18
BIJLAGE 1		20

Inleiding

1 Inleiding

In dit beschrijvende rapport worden de resultaten gepresenteerd van een onderzoek naar de afvalstoffen en grondstoffen binnen de gemeente Bronckhorst. Het onderzoek is in mei 2016 uitgevoerd, in nauwe samenwerking met de gemeente Bronckhorst. Dit hoofdstuk gaat in op de achtergrond & methodiek van het onderzoek, en respons & statistische betrouwbaarheid. Het hoofdstuk sluit af met een leeswijzer voor de rest van het rapport.

1.1 Achtergrond en methodiek

Het gemeentebestuur van Bronckhorst hecht veel waarde aan de meningen, ideeën en denkkracht van haar inwoners. Via het inwonerspanel 'Bronckhorst Spreekt' wordt een brede groep inwoners regelmatig om input gevraagd, over allerlei onderwerpen die spelen in de gemeente (voor meer informatie zie de website: www.bronckhorstspreekt.nl).

1.1.1 Panelonderzoek grondstoffen

Gezien de aard van het vraagstuk, rondom afvalstoffen en grondstoffen binnen de gemeente, is een kwantitatieve onderzoeksmethode gehanteerd via het inwonerspanel. Daarmee worden gegevens verkregen over percentages en verhoudingen binnen een populatie. In dit geval over de mening van de inwoners van Bronckhorst over de grondstoffen binnen de gemeente. Om statistisch verantwoorde uitspraken te kunnen doen, dient een minimaal aantal respondenten hun mening te geven; de steekproef. Als de steekproef een bepaalde omvang en kenmerken heeft (betrouwbaarheid, nauwkeurigheid, representativiteit), kunnen uitspraken gegeneraliseerd worden naar de populatie.

1.1.2 Vragenlijst

Voor dit onderzoek is 'Bronckhorst Spreekt' ingezet, mede omdat het inwonerspanel een efficiënte en effectieve onderzoeksmethode is, in vergelijking met andere methoden. Dit komt mede doordat de ledenwerving voor het panel zeer zorgvuldig is gedaan, waardoor er een goede verdeling is over de kernen in de gemeente, geslacht en leeftijd. Diverse belanghebbenden

binnen de gemeentelijke organisatie hebben de mogelijkheid gekregen input en feedback te geven op de vragen.

1.2 Respons en statistische betrouwbaarheid

Personen kunnen deelnemen aan 'Bronckhorst Spreekt' vanaf de toegestane leeftijd; 16 jaar. De meeste respondenten doen online mee en 65 personen nemen offline deel aan het inwonerspanel. Deze laatste groep krijgt de vragenlijsten per post toegestuurd en zij kunnen deze terugsturen via een antwoordenvelop. Door de zorgvuldige (doorlopende) werving van panelleden, is inmiddels een inwonerspanel opgebouwd met in totaal 1.578 deelnemers.

In totaal hebben 771 van de 1.578 panelleden als respondent deelgenomen aan het onderzoek over de grondstoffen. Dit maakt de effectieve **respons-rate 48,9%** $\{(771 / 1.578) * 100\}$. Uit deze respons kan worden afgeleid dat er een aanzienlijke betrokkenheid is onder de panelleden van 'Bronckhorst Spreekt'. Het onderzoek is statistisch betrouwbaar, nauwkeurig en representatief over kernen en het geslacht. In bijlage 1 wordt ingegaan op de statistische betrouwbaarheid en representativiteit van dit onderzoek.

1.3 Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk (2) gaat in op de resultaten van het onderzoek met betrekking tot grondstoffen binnen de gemeente Bronckhorst. In de tekst wordt naar figuren verwezen. Deze figuren worden in de betreffende paragraaf weergegeven.

Door routes in de vragenlijst en vragen waarbij meer antwoorden mogelijk zijn, kan het voorkomen dat het aantal respondenten en/of het aantal antwoorden niet overal gelijk is. Om deze redenen wordt ter volledigheid bij de resultaten aangegeven hoeveel respondenten ('n') de betreffende vraag hebben beantwoord. Door afrondingsverschillen tellen niet alle resultaten op tot 100%.

In dit onderzoeksrapport worden de belangrijkste resultaten gepresenteerd. Daarnaast wordt (in hoofdstuk 3) ingegaan op de kwalitatieve verdieping, die heeft plaatsgevonden middels een drietal inwonersavonden.

Resultaten
Bronckhorst Spreekt

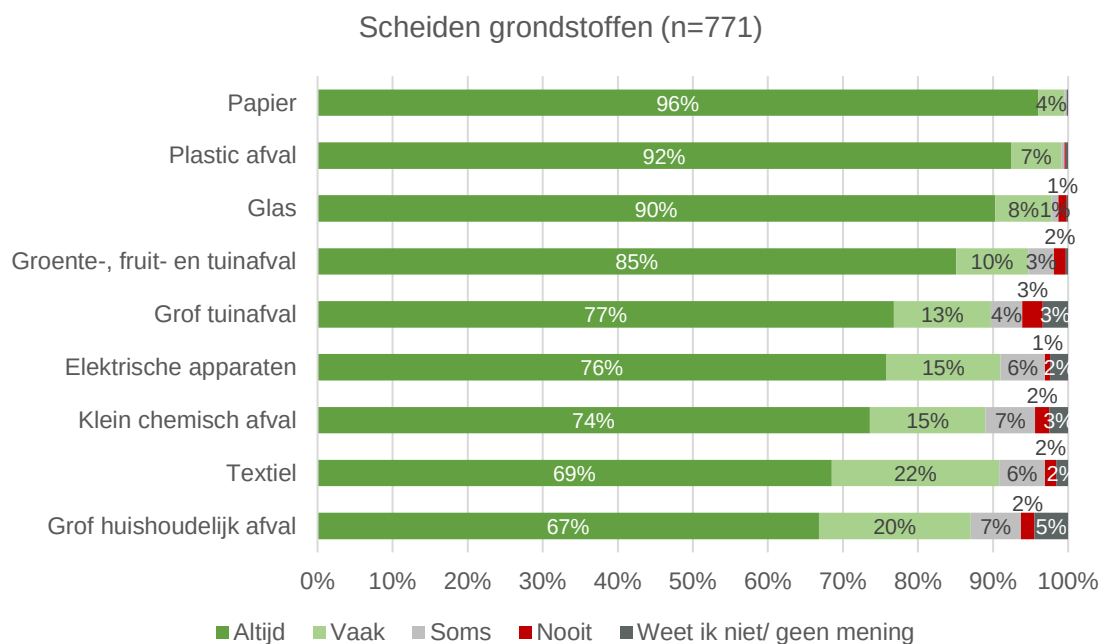
2 Resultaten: Bronckhorst Spreekt

In dit beschrijvende hoofdstuk wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- Afval scheiden;
- Restafval;
- Groenafval;
- Afval scheiden stimuleren.

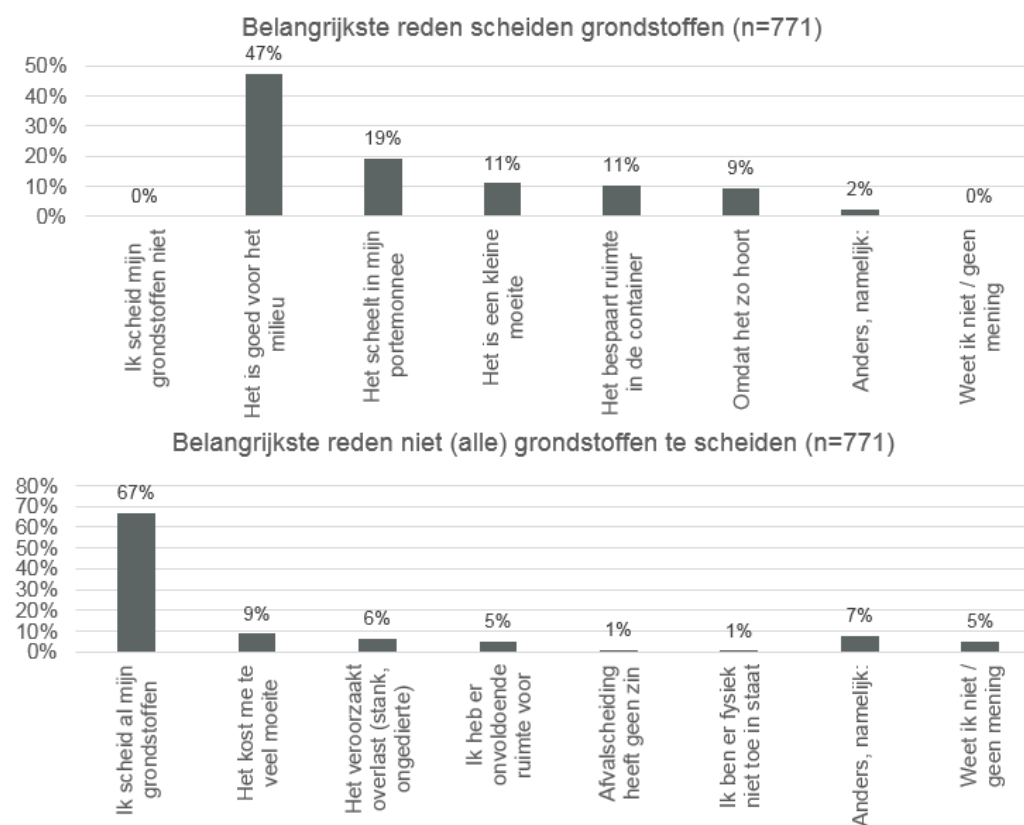
2.1 Afval scheiden

Het merendeel van de respondenten scheidt diverse soorten grondstoffen 'altijd' of 'vaak' van het restafval. Met name papier en plastic afval wordt altijd of vaak gescheiden. Textielafval en grof huishoudelijk afval wordt over het algemeen door circa twee derde van de respondenten altijd gescheiden van het restafval (figuur 1).

Figuur 1 Scheiden diverse soorten grondstoffen

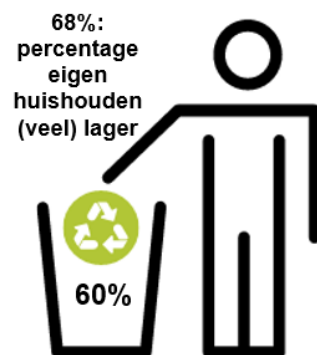
Nagenoeg de helft (47%) geeft aan dat het milieu de belangrijkste reden is om grondstoffen gescheiden te houden. Figuur 2 toont daarnaast dat 'het scheelt in mijn portemonnee' voor 19% de belangrijkste reden is. Slecht 0,1% geeft aan grondstoffen helemaal niet te scheiden, terwijl ruim twee op de drie alle grondstoffen zegt te scheiden (figuur 2). Voornaamste redenen om niet alles gescheiden te houden zijn 'het kost me te veel moeite' (8,7%), 'het veroorzaakt overlast (stank, ongedierte)' (6,3%) en 'ik heb er onvoldoende ruimte voor' (5,0%).

Figuur 2 Redenen wel en niet scheiden grondstoffen

2.2 Restafval

In 2015 is per inwoner in Bronckhorst 88 kilogram restafval ingezameld. Ongeveer 60 procent hiervan was geen echt restafval, maar herbruikbaar materiaal (het gaat hierbij vooral om gft, plastic en papier). Circa 68% van de respondenten denkt dat het percentage herbruikbaar materiaal in het restafval in het eigen huishouden (veel) lager ligt, terwijl 17% verwacht dat dit percentage bij hen (veel) hoger is (figuur 3).

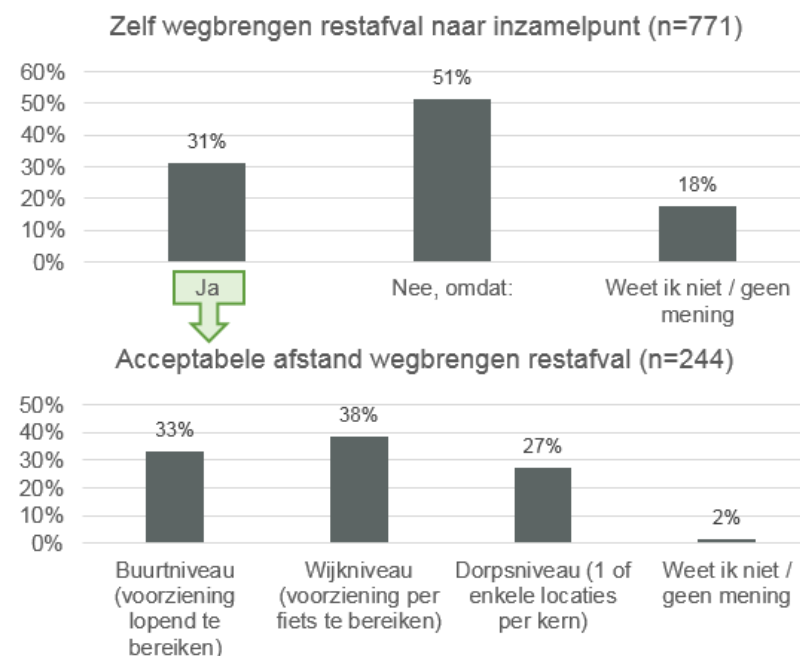
Figuur 3 Percentage herbruikbaar materiaal in restafval

Indien de container voor plastic, drankenkartons en blik vol is en men de grondstoffen niet meer kwijt kan, dan brengt 31% het naar een milieuparkje, 27% bewaart het totdat de container geleegd is, terwijl 9% bij de burens vraagt of zij nog ruimte hebben. Volgens 40% van de respondenten komt het nooit voor dat men de grondstoffen niet kwijt kan.

Het is de ambitie van gemeente Bronckhorst om de 88 kilo restafval de komende jaren terug te brengen naar 55 kilo restafval per inwoner per jaar in 2020. Jaarlijks 55 kilo restafval per inwoner, betekent wekelijks nog maar 1 kilo restafval per inwoner. Ruim de helft van de respondenten is niet bereid om deze hoeveelheid indien nodig zelf weg te brengen naar een inzamelpunt (milieuparkje) als de maandelijkse inzameling van de restafvalcontainer stopt. De 31% die hiertoe wel bereid is vindt in 33% van de gevallen het wegbrengen op buurtniveau (voorziening lopend te bereiken) acceptabel, 38% zou het restafval op wijkniveau (voorziening per fiets te bereiken) willen wegbrengen (figuur 4).

Op dit moment is het binnen de gemeente Bronckhorst reeds mogelijk restafval naar enkele milieuparkjes te brengen. Een kleine 15% van de respondenten maakt wel eens gebruik van deze mogelijkheid. Het afval dat deze groep naar de milieuparkjes brengt is zeer divers zoals plastic, glas en textielafval. Respondenten die geen gebruik maken van de milieuparkjes weten in 79% van de gevallen wel waar de restafvalcontainers op de milieuparkjes zich bevinden. Veel respondenten geven als 'belemmering' om het restafval naar een

restafvalcontainer op een milieuparkje te brengen aan dat het op dit moment niet nodig is. Men kan alles kwijt in de container en deze wordt toch al opgehaald. Daarnaast wordt de afstand, het gemak, de leeftijd en een lichamelijke beperking diverse keren als 'belemmering' genoemd.

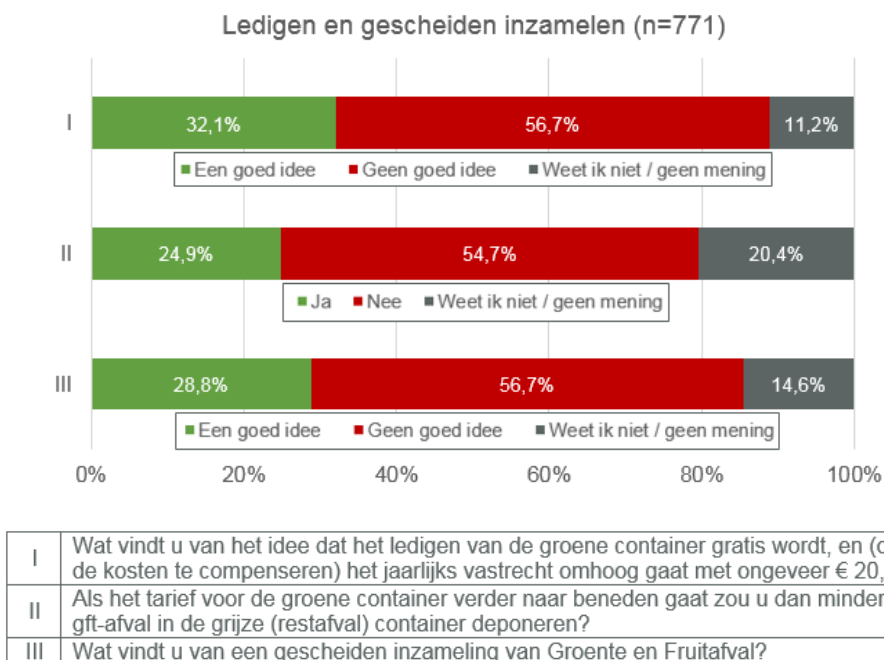

Figuur 4 Wegbrengen restafval

2.3 Groenafval

Het verwerken van groenafval is goedkoper dan restafval. Groenafval is bovendien een herbruikbare grondstof. Het tarief per lediging van de groene (gft) container is daarom lager dan het ledigingstarief voor restafval.

Voor het ledigen van de groencontainer van 140 liter betaalt men nu € 2,61 per keer dat deze aan de weg gezet wordt. Circa 57% van de respondenten vindt het geen goed idee om het ledigen van de groene container gratis te maken, en (om de kosten te compenseren) het jaarlijks vastrecht omhoog te brengen met ongeveer € 20,-. Ruim 32% vindt dit juist wel een goed idee (figuur 5).

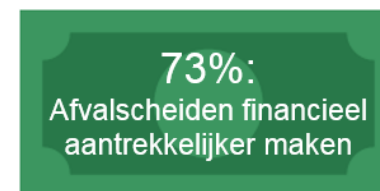
Figuur 5 Ledigen en gescheiden inzamelen

Op dit moment kost een lediging van de grijze container van 140 liter € 8,24. Ongeveer een kwart van de respondenten zou, indien het tarief voor de groene container verder naar beneden gaat, minder gft-afval in de grijze (restafval) container deponeren (figuur 5).

Groente, fruit en tuinafval wordt nu gezamenlijk in de groene container afgevoerd en gecomposteerd. Groente en tuinafval kan ook vergist worden. Deze wijze van verwerken is duurzamer dan composteren. Om dit te realiseren moet het groente en fruit afval afzonderlijk van het tuinafval worden ingezameld. Een kleine 29% van de respondenten vindt het gescheiden inzamelen van groente en fruitafval een goed idee, 57% heeft een tegengestelde mening (figuur 5).

2.4 Afval scheiden stimuleren

In zijn algemeenheid is 73% van de respondenten van mening dat de gemeente het afvalscheiden kan stimuleren door het financieel aantrekkelijker te maken (figuur 6). Circa één op de drie is (ook) van mening dat afvalscheiden gemakkelijker dient te worden gemaakt ten opzichte van het niet afvalscheiden. Een kleine 28% ziet graag meer voorlichting over het nut en de noodzaak van afvalscheiding, terwijl er volgens nagenoeg 17% meer controle en toezicht zou mogen komen op juiste scheiding van afval.

Figuur 6 Afvalscheiden stimuleren

Informatie over afvalinzameling in algemene zin ontvangt ruim 55% van de respondenten het liefst via de gemeentepagina en de kwartaalpagina in het huis-aan-huisblad 'Contact'. Ruim 36% geeft aan het wel op internet op te zoeken indien ze vragen hebben en een vergelijkbare groep ontvangt de informatie graag via de 'Afvalvrij' app die een berichtje stuurt als ze het afval aan de straat moeten zetten en waar men zaken kan opzoeken. Informatie omtrent nieuwe ontwikkelingen m.b.t. de inzameling en het scheiden van afval ontvangt 54% bij voorkeur via de gemeentepagina en de kwartaalpagina in het 'Contact', terwijl 48% hierover het liefst een huis-aan-huisbrief ontvangt (figuur 8).

In 2015 is per inwoner 88 kilo restafval ingezameld. Uit analyses van het afval blijkt dat jaarlijks per inwoner 27 kilo voedsel wordt weggegooid. Voor een gezin met 4 personen betekent dat een voedselverspilling van 108 kilo per jaar. Minder voedselverspilling is beter voor het milieu, er zijn geen kosten voor de inkoop van teveel gekocht voedsel en er zijn geen afvoerkosten. 'Inwoners zijn er zelf voor verantwoordelijk om voedselverspilling tegen te gaan en dit zoveel mogelijk te beperken', met die stelling is 93% het (zeer) eens.

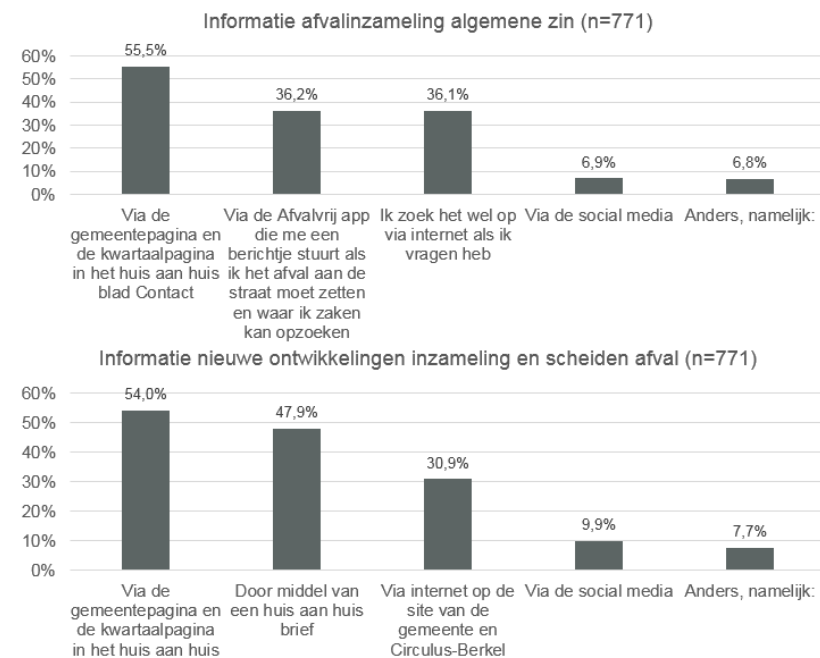

Figuur 7 Weggooiën
voedsel

Een kleine 70% van de respondenten gooit voedsel meestal weg in de gft-container (figuur 7). Circa 23% geeft het aan huisdieren, terwijl dit bij 21% op de compost hoop belandt. Ruim 13% geeft aan het voedsel bij het restafval weg te gooien. Een kleine 93% vindt het voorkomen van voedselverspilling in het huishouden (heel) belangrijk.

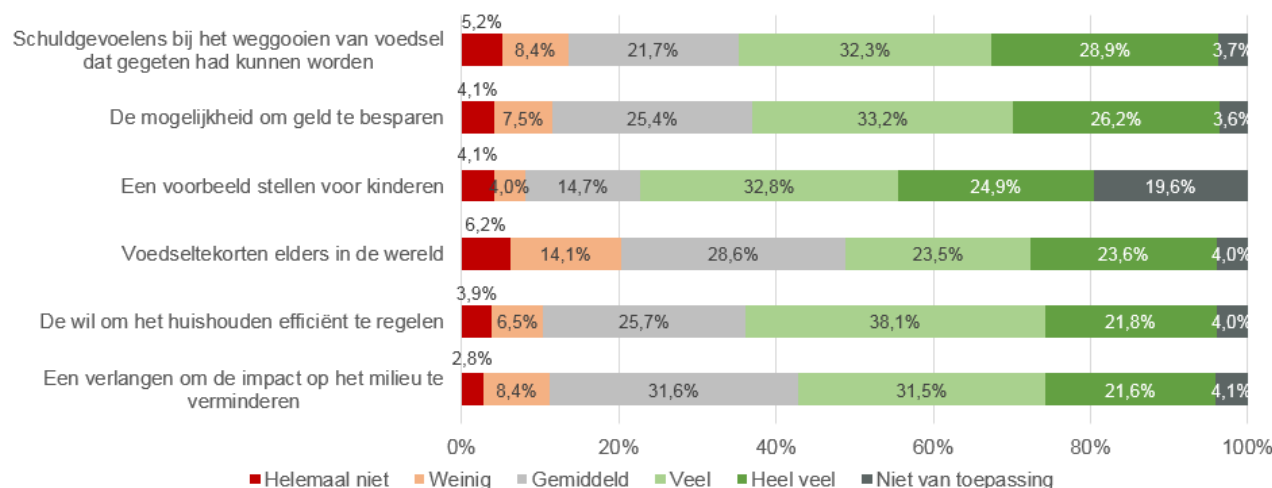
Diverse redenen in figuur 9 motiveren de respondenten om de hoeveelheid voedsel die wordt weggegooid te beperken. Enkel de reden 'voedseltekorten elders in de wereld' blijkt in meer dan 20% van de gevallen helemaal geen, of een weinig motiverende, reden om weggooiën te beperken. Circa 61% geeft aan dat 'schuldgevoelens bij het weggooiën van voedsel dat gegeten had kunnen worden' een '(heel) veel' motiverende reden is.

Een kleine 20% van de respondenten heeft suggesties/ideeën om voedselverspilling in de gemeente Bronckhorst te verminderen, terwijl circa 14% (op incidentele basis) wel een actieve rol wil spelen in een inwonersinitiatief voor afvalinzameling en 5% zelf een actieve rol wil spelen om het gedrag van afvalscheiding door inwoners te verbeteren. Ongeveer één op de drie heeft suggesties om afvalinzameling of afvalscheiding in de gemeente te verbeteren.

Figuur 8 Informatievoorziening

Motiverende redenen om weggooiën voedsel te beperken (n=771)

Figuur 9 Redenen beperken weggooiën voedsel

Resultaten
Inwonersavonden

3 Resultaten: Inwonersavonden

In navolging van het kwantitatieve onderzoek naar 'Grondstoffen' onder de deelnemers van het inwonerspanel 'Bronckhorst Spreekt' zijn drie inwonersavonden georganiseerd. Het panelonderzoek heeft waardevolle kwantitatieve inzichten opgeleverd. Op basis van deze resultaten is een meer kwalitatieve verdieping gemaakt, door in gesprek te gaan met onder meer inwoners van de gemeente.

3.1 Opzet inwonersavonden

In totaal hebben ruim 45 inwoners van de gemeente Bronckhorst deelgenomen aan één van de inwonersavonden. Door Moventem zijn panelleden uitgenodigd die binnen het onderzoek aangaven interesse te hebben in een verdiepend groepsgesprek over het onderzoek en het grondstoffenplan. Daarnaast zijn via diverse communicatiekanalen, zoals de website van de gemeente en het 'Contact', inwoners geworven. De drie inwonersavonden vonden plaats op woensdag 8, maandag 13 en dinsdag 14 juni, in respectievelijk het Gemeentehuis te Hengelo, het Dorpscentrum in Vorden en Het Witte Paard 2.0 in Zelhem. Naast de diverse inwoners waren medewerkers van de gemeente Bronckhorst, een medewerker van Circulus Berkel, collegeleden, raadsleden, commissieleden en medewerkers van Moventem aanwezig.

Het eerste deel van de avonden bestond uit een tweetal presentaties. Allereerst is door Martin Niessink van de gemeente teruggeblikt op de afvalinzameling in de afgelopen jaren en een vergelijk gemaakt met enkele andere gemeenten. Vervolgens is door Moventem een greep uit de resultaten van het onderzoek via het inwonerspanel aan de aanwezigen gepresenteerd. Door deze opzet werd inzicht gegeven in de cijfers van de afgelopen jaren, zoals de absolute samenstelling van het afval in de restafval container, en de perceptie van de inwoner op basis van de resultaten uit het panelonderzoek.

In het tweede deel van de avond gingen de aanwezigen zelf aan de slag. Met circa 4 tot 8 personen per tafel werd gesproken over diverse onderwerpen met betrekking tot afvalinzameling en grondstoffen. Dit alles aan de hand van een 16-tal ideeën en onderwerpen, gebaseerd op onder meer de onderzoeksresultaten. Iedere aanwezige inwoner had de mogelijkheid het naar zijn of haar mening beste en minst goede idee aan te wijzen. Op een grote

poster konden groene (beste) en rode (minst goede) post-its worden geplakt bij de diverse ideeën. In het plenaire slot werd per opinietafel verzocht kort toe te lichten waarover aan de betreffende tafel was gesproken.

Conform de gedragscode voor Onderzoek & Statistiek zijn de uitkomsten anoniem verwerkt en zijn de aantekeningen van de groepsgesprekken vertrouwelijk van aard. De beschrijving van de resultaten betreft een overall impressie van de meningen van de respondenten. Waar relevant worden afwijkende meningen afzonderlijk vermeld. Bij de interpretatie van de resultaten dient er rekening mee te worden gehouden dat het gaat over de perceptie van de respondenten over de verschillende onderwerpen. Het is mogelijk dat hierin feitelijke onjuistheden zitten, hierin is geen verdere filtering aangebracht.

3.2 Ideeën

In de tabel op pagina 15 worden de verdeelde post-its bij de verschillende ideeën weergegeven. In de kolommen 'groen' en 'rood' staan de absolute aantallen uitgedeelde post-its genoemd. Aan de hand van de top 3 met beste en minst goede ideeën wordt de mening van de respondenten uiteengezet.

3.2.1 Beste ideeën (groen)

De top 3 met beste ideeën bestaat feitelijk uit 4 ideeën aangezien F en I beide met 6 groene post-its zijn beoordeeld. Idee L en D ontlopen elkaar weinig met respectievelijk 11 en 9 beoordelingen als 'beste idee'.

L. Jeugd/jongeren zijn beginners op gebied van afvalscheiding. Door deze bewust te maken en te stimuleren afval te scheiden nemen ze dit ook mee naar huis. Dit kan bijvoorbeeld door inzet van educatieve programma's voor basisscholen.

Diverse deelnemers geven letterlijk aan dat onderwijs het 'sleutelwoord' is op het gebied van afvalscheiding. Wanneer kinderen op school het nut en de noodzaak van het scheiden van afval krijgen aangeleerd, zullen zij naar verwachting hun ouders 'opvoeden' en corrigeren. Daarnaast is consistentie hierin belangrijk. Wanneer

"We moeten accepteren dat er een groep mensen is, vooral jeugd, die hun gedrag niet zal veranderen"

“De aandacht moet vooral gaan naar opvoeding en onderwijs. Voorlichting via media en scholen kan bewustwording creëren.”

kinderen nu bijvoorbeeld thuis het afval wel moeten scheiden, maar op school niet dan zorgt dit voor verwarring. Voorlichting dient, naast via de scholen, uiteraard ook te worden gegeven door de ouders. Zij zijn uiteindelijk verantwoordelijk voor de opvoeding van het kind. Mogelijk kan daarnaast de media ook een rol spelen.

Enkele aanwezigen zijn van mening dat choquerende voorlichting, zoals het in beeld brengen van de gevolgen voor het milieu en de dieren, hierbij het beste werkt.

Indien jeugd en jongeren op tijd bewust worden gemaakt en leren afval te scheiden dan is dit goed voor de toekomst. Hierbij kan worden gedacht aan voorlichting over herbruikbare materialen, welk afval dient in welke container te worden weggegooid? Jongeren kunnen bijvoorbeeld via verenigingen of sportclubs leren omgaan met het opruimen van afval. Iedere vereniging zou, om geld voor de vereniging te verdienen, een straat of wijk aangewezen kunnen krijgen om op te ruimen. Een mooi voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld ook het project waarbij kerstbomen worden opgehaald door kinderen.

D. Afvalscheiden financieel aantrekkelijk maken.

Veel deelnemers zijn het er over eens dat 'de vervuiler betaald' een goed idee is. Wie het afval niet (goed) scheidt zou in dat geval meer moeten betalen. Het legen van de grijze container zou in dat geval het duurst moeten zijn. Naar verwachting zijn er veel mensen die uiteindelijk alles doen voor het gemak. Deze mensen worden 'gestraft' voor het weigeren om te scheiden. Controle zou kunnen plaatsvinden door middel van steekproeven, met boetes als gevolg. Hoewel de meningen over deze controles erg verdeeld zijn, dit blijkt ook uit de resultaten in de volgende paragraaf.

Het wegbrengen van restafval, naar restafvalcontainers of milieuparkjes, zou beloond moeten worden. Verwacht wordt dat mensen vervolgens minder afval in de eigen grijze container zullen gooien. Met een pasje zou bijgehouden kunnen worden in hoeverre mensen het restafval wegbrengen, waarna men hiervoor beloond kan worden. Vervolgens kan eveneens traceerbaar gemaakt worden dat wanneer men minder afval aanbiedt, men ook minder hoeft te

betalen. Als aanvulling hierop zou, eens in de zoveel tijd, tegen betaling grof vuil of bouwafval opgehaald of weggebracht kunnen worden.

In zijn algemeenheid wordt gesteld dat, indien mogelijk, de tarieven aantrekkelijker gemaakt zouden mogen worden. De kwaliteit dient echter voorop te staan en behouden te blijven. Daarnaast bestaat de wens dat de gemeente inzichtelijk maakt wat er met de heffingen gebeurt. Uiteindelijk dient het kostendekkend te zijn, maar de inwoners zouden moeten weten hoeveel geld de gemeente krijgt en waar dat geld uiteindelijk aan wordt besteed.

F. Meer voorlichting over het nut en de noodzaak van afvalscheiding.

I. Zorgen voor meer bewustwording over herbruikbaar materiaal in het restafval. Ongeveer 60 procent van het restafval was in 2015 geen echt restafval maar herbruikbaar materiaal. 68% denkt dat dit percentage in het eigen huishouden (veel) lager is.

“Er zitten hier betrokken inwoners aan tafel en zelfs wij weten het niet precies...”

'Er zitten hier betrokken inwoners aan tafel en zelfs wij weten het niet precies...'. Deze uitspraak verwoordt de mening van het merendeel van de aanwezige inwoners. Er bestaat veel onduidelijkheid over wat precies in welke container mag. Mensen hebben thuis

discussies, waarbij de één zegt dat het bijvoorbeeld bij het plastic mag terwijl de ander denkt van niet. Een goed voorbeeld hiervan zijn bijvoorbeeld chipszakken. Daarnaast vragen veel mensen zich af wat er eigenlijk in de GFT container mag, wat er valt onder 'textiel', waar dient textiel te worden weggegooid, kunnen schoenen ook bij het textiel en wat mag er in de BEST-tas?

Gesteld wordt dat er meer voorlichting nodig is, waarbij met name ook de kracht van herhaling wordt genoemd. Hierbij dient het vooral te gaan om wat waar in mag worden weggegooid, de bewustwording omtrent herbruikbaar materiaal en het streven naar het weggooien van zo min mogelijk afval. Dergelijke informatie kan bijvoorbeeld (frequenter) in het 'Contact' worden geplaatst, of er kunnen nieuwsbrieven en flyers worden verspreid. Daarnaast is de website van de gemeente geregeld genoemd als bron waar men informatie probeert te vinden omtrent afval.

“Informeert mensen
via het Contact en
zorg voor herhaling”

De voorlichting dient met name te zijn gericht op wat waar in mag. Dit kan op dit moment al worden opgezocht via de App van Circulus Berkel, echter heeft lang niet iedereen deze App en zou de zoekfunctie in de App verbeterd kunnen worden.

Diverse aanwezigen geven aan dat er voorheen een 'kaart' was waarop precies werd aangegeven welk afval bij elkaar verzameld mocht worden weggegooid. Veel aanwezigen zien wel wat in het opnieuw invoeren van een papieren afvalkalender met daarbij deze 'kaart'. Een ander idee is om stickers op de containers te plakken waarop staat afgebeeld wat waar in moet.

3.2.2 Minst goede ideeën (rood)

Naast de 'beste ideeën' blijken 3 ideeën duidelijk het vaakst als 'minst goede idee' te worden gezien. In deze paragraaf wordt op deze ideeën verder ingegaan.

M. Scheiden van GF en T (Groenten en fruit → keukenafval, Tuinafval → tuinafval). GF kan vergist worden, tuinafval niet. Vergisten is een duurzamere verwerking dan composteren of verbranden.

De meningen over het scheiden van GF en T afval zijn verdeeld. Voor diverse deelnemers wordt dit als een brug te ver beschouwd, terwijl anderen verwachten hieruit juist voordeel te kunnen halen. Het tuinafval kan volgens een inwoner worden gebruikt voor het zanderige land in de omgeving, terwijl het voor consumenten juist minder handig is in verband met het nog meer en gedetailleerder moeten scheiden. De verwachting is bovendien dat dit extra ongedierte aantrekt.

“Als je ruimte
hebt is scheiden
makkelijker.”

Met name de locatie waar men woont speelt een rol bij de behoeften omtrent het GFT afval. In het buitengebied zou de groene container in sommige gevallen bijvoorbeeld kleiner kunnen in verband met de vaak aanwezige composthoop. Het is in het buitengebied dan ook makkelijker om te composteren, daar kan mogelijk op worden ingespeeld. Daarnaast wordt de groene container op bepaalde momenten in het jaar mogelijk vaker gebruikt, ook daar kan rekening mee worden gehouden bij de ophaalfrequentie.

Tot slot geven twee deelnemers, afzonderlijk van elkaar, aan dat er mogelijk ook gekeken kan worden naar vermalingsmechanismen. In de Verenigde Staten blijken deze te worden gebruikt. Met dergelijke machines kan het groente en fruit afval worden vermalen en rechtstreeks het riool worden ingestuurd.

G. Meer controle en toezicht op juiste scheiding.

Het nog beter scheiden dient echt vanuit de mensen zelf te komen. Zorgen voor meer controle en toezicht hierop is volgens veel aanwezigen geen goed idee. De verwachting is dat dit niet haalbaar is, en uiteindelijk alleen maar meer kost dan dat het oplevert.

J. Bevorderen wegbrengen restafval naar inzamelpunten, zodat maandelijks inzameling van de restafvalcontainer kan worden gestopt.

Het volledig stoppen met het maandelijks inzamelen van de restafvalcontainer is volgens veel aanwezigen geen goed idee. Met name voor ouderen en inwoners van het buitengebied kan dit voor problemen zorgen. Het inzamelen, waarbij restafval niet meer thuis wordt opgehaald en herbruikbare grondstoffen wel, is voor deze doelgroep een betere optie. Zij zouden vervolgens kunnen bellen (op afroep) of bij voorkeur middels 'een druk op de knop' afval bij hen thuis kunnen laten ophalen.

Het gemak is voor veel mensen belangrijk. Zij zouden de keuze willen krijgen tussen het zelf wegbrengen of laten ophalen van het restafval. Sommige mensen vinden het wegbrengen naar een milieuparkje mogelijk te ver. Dit zou de gemeente makkelijker kunnen maken door bijvoorbeeld meer parkjes op verschillende locaties (ook aan de randen van de gemeente) aan te leggen. De vraag is daarnaast of het wegbrengen wel zoveel goedkoper is, aangezien je er bijvoorbeeld wel meer tijd mee kwijt bent of er een stuk voor moet rijden met de auto.

“Het wegbrengen
van afval belonen.”

De verwachting van enkele aanwezigen is dat als het tarief voor het wegbrengen van afval lager wordt, er minder restafval in de grijze container zal worden gegooid. De gemeente zou met behulp van het pasje kunnen registreren in welke mate men gebruik maakt van de wegbreng mogelijkheden. Vervolgens kan dit gedrag mogelijk worden beloond.

3.2.3 Overige resultaten

Naast de 'beste' en 'minst goede' ideeën zijn diverse onderwerpen met betrekking tot het inzamelen van afval en het scheiden en hergebruiken van grondstoffen besproken.

Enkele respondenten geven aan dat de oorzaak van het scheidgedrag mogelijk ook gezocht moet worden bij de verpakingsindustrie. Veel verpakkingen bestaan bijvoorbeeld uit papier en folie op elkaar geplakt. Mensen gaan dergelijke verpakkingen niet uit elkaar halen voordat ze het weggooien. Er zijn echter tegenwoordig al wel merken en producenten die makkelijker te scheiden verpakkingen gebruiken. Ook over de 'ten minste houdbaar tot' datum op verpakking zijn de aanwezigen niet altijd positief. Hierover wordt, volgens enkele aanwezigen, te paniekerig gedaan door veel mensen. Vanuit de overheid kan hieromtrent meer voorlichting worden gegeven.

Ook het 'moderne koken' heeft volgens enkelen veel voedselverspilling tot gevolg. Er moeten bijvoorbeeld bijzondere ingrediënten in en alles wat over is wordt gewoon weggegooid. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor een gezin met 1 of 2 personen, doordat het soms lastig is kleinere verpakkingen te vinden in de supermarkt.

Naast het scheidgedrag van de inwoners in Bronckhorst zou er ook gekeken kunnen worden naar de ondernemers binnen de gemeente. Zij zouden meer verantwoordelijkheid moeten nemen bij het scheiden van afval. De gemeente zou ze hierbij kunnen stimuleren en faciliteren om afval beter te scheiden. Bovendien, indien

	GROEN	ROOD
A. Stimuleren meer/beter scheiden 'Grof huishoudelijk afval' van het restafval. Dit wordt nu door 67% 'altijd' gedaan. De gescheiden ingezamelde afvalstromen worden gebruikt om nieuwe producten te maken. Dat heeft een positief effect op het milieu.	2	0
B. Stimuleren meer/beter scheiden 'Textiel' van het restafval. Dit wordt nu door 69% 'altijd' gedaan. De gescheiden ingezamelde afvalstromen worden gebruikt om nieuwe producten te maken. Dat heeft een positief effect op het milieu.	0	0
C. 'Het is goed voor het milieu' blijkt voor 47% één van de belangrijkste redenen om grondstoffen te scheiden. Verdere scheiding stimuleren door hierop in te spelen.	2	1
D. Afvalscheiden financieel aantrekkelijk maken.	9	1
E. Afvalscheiden gemakkelijker maken ten opzichte van het niet afvalscheiden.	1	2
F. Meer voorlichting over het nut en de noodzaak van afvalscheiding.	6	0
G. Meer controle en toezicht op juiste scheiding.	2	8
H. Meer afvalstromen apart inzamelen.	1	4
I. Zorgen voor meer bewustwording over herbruikbaar materiaal in het restafval. Ongeveer 60 procent van het restafval was in 2015 geen echt restafval maar herbruikbaar materiaal. 68% denkt dat dit percentage in het eigen huishouden (veel) lager is.	6	1
J. Bevorderen wegbrengen restafval naar inzamelpunten, zodat maandelijkse inzameling van de restafvalcontainer kan worden gestopt.	2	7
K. Voedselverspilling zoveel mogelijk beperken. 13% gooit het voedsel op dit moment bij het restafval.	3	0
L. Jeugd/jongeren zijn beginnelingen op gebied van afvalscheiding. Door deze bewust te maken en te stimuleren afval te scheiden nemen ze dit ook mee naar huis. Dit kan bijvoorbeeld door inzet van educatieve programma's voor basisscholen.	11	0
M. Scheiden van GF en T (Groenten en fruit → keukenafval, Tuinafval → tuinafval). GF kan vergist worden, tuinafval niet. Vergisten is een duurzamere verwerking dan composteren of verbranden.	2	12
N. Gespiegeld inzamelen / op afroep inzamelen. Hierbij wordt restafval niet meer thuis opgehaald, herbruikbare grondstoffen wel. Restafval wordt dus bijzaak en dient naar restafvalcontainers in milieuparkjes te worden gebracht.	2	4
O. Aanpassen inzamelfrequenties Rest, GFT, Papier en PMD. GFT nu iedere 2 weken, Papier, PMD en Rest één keer per 4 weken.	3	1
P. Afvalscheiding tijdens evenementen stimuleren. Inwoners scheiden thuis hun afval, is het dan niet logisch om dit ook tijdens de vele evenementen, die in de gemeente worden georganiseerd, te doen?	2	3

Figuur 10 Ideeën

mensen thuis het scheiden van afval aanleren is het ook gemakkelijker toe te passen binnen de ondernemingen. Het afval scheiden bij evenementen sluit hier goed bij aan, dit bevordert de bewustwording onder de mensen.

Volgens één van de deelnemers zou de gemeente daarnaast mensen met een beperking, zoals bijvoorbeeld van 'Puur Natuur' actiever kunnen inzetten. In samenwerking met medewerkers van de gemeente kunnen zij mogelijk een rol spelen bij de afvalinzameling of -scheiding.

Een andere respondent is van mening dat het schandalig is dat de gemeente openbare afvalbakken weg haalt. Recreanten gooien afval gewoon van zich af. Mochten er niet meer openbare afvalbakken komen, dan dienen mensen te leren het afval mee naar huis te nemen. Naast deze openbare afvalbakken ziet een aanwezige wel wat in speciale prullenbakken voor poepzakjes. Men geeft aan het niet prettig te vinden om een eind te moeten lopen naar huis met een poepzakje in de hand. De verwachting is dat mensen eerder geneigd zijn om op te ruimen indien ze het vrij snel weg kunnen gooien. Bovendien is de hondenpoep in de openbare afvalbakken onhandig in verband met het hergebruik van het overige afval in deze bakken.

Diverse aanwezigen geven aan op dit moment niet altijd voldoende vertrouwen te hebben in de gehele lijn van de afvalverwerking. Er mogen bijvoorbeeld ook drinkpakken bij het plastic, waardoor enkelen zich afvragen waarom het dan nog nodig is het afval zelf te scheiden. Volgens hen zou het duidelijker moeten worden wat er met het (gescheiden) afval gebeurt. Een mogelijke andere oplossing is het professionaliseren van het scheiden. Alles zou dan bij elkaar aangeboden kunnen worden, waarna het scheiden 'machinaal' door een bedrijf wordt gedaan. Ook vragen aanwezigen zich af of er nog winst te halen valt uit het clusteren van de containers binnen een wijk, in plaats van ze allemaal op de eigen oprit aan te bieden.

“ ‘AfvalLEN’ moet je thuis doen, buiten de deur mag je best gebak eten. Hetzelfde geldt voor ‘afvalscheiden’, het merendeel moet uiteindelijk thuis gebeuren.”

Veel respondenten zijn het er over eens dat een deel van de oplossing ook bij de mensen zelf ligt. Inwoners kunnen elkaar helpen, bijvoorbeeld ouderen helpen herinneren wanneer het afval wordt opgehaald of ook een

afvalzak van hen meenemen als het afval wordt weggebracht. Daarnaast kan plastic afval, waarvan vaak wordt gezegd dat het zorgt voor stankoverlast, prima worden afgespoeld of afgewassen voordat het wordt weggegooid. Hierdoor kan het plastic afval met minder problemen worden gescheiden. Twee aanwezigen, afzonderlijk van elkaar, kwamen met het idee om plastic vacuüm te (laten) zuigen zodat de container minder snel vol zit.

Tot slot leeft bij veel aanwezigen de vraag tot hoever je moet (willen) gaan met het scheiden van afval. Moeten bijvoorbeeld bij theezakjes de thee, het zakje, het touwtje, het nietje en het label ook van elkaar worden gescheiden?

Slotsom

4 Slotsom

In deze slotsom wordt teruggekoppeld naar de doelstelling van het onderzoek en wordt het inwonerspanel 'Bronckhorst Spreekt' geëvalueerd.

4.1 Realisatie primaire doelstelling

In dit panelonderzoek, waarbij de leden van het inwonerspanel 'Bronckhorst Spreekt' zijn benaderd, is op een (statistisch) betrouwbare manier de mening omtrent de afvalstoffen en grondstoffen binnen de gemeente Bronckhorst vastgesteld. De inwoners hebben zich via het panelonderzoek onder meer uitgesproken over de huidige inzameling van afval en grondstoffen in de gemeente en scenario's die in andere gemeenten tot een hoger scheidingspercentage hebben geleid. Middels de kwalitatieve verdieping zijn diverse ideeën en onderwerpen met betrekking tot afvalinzameling en grondstoffen verder uitgediept. De gemeente wil de input uit het panelonderzoek en de inwonersavonden meenemen bij het opstellen van het Grondstoffenplan 2016 - 2019.

De primaire doelstelling is gerealiseerd

De mening van inwoners over de afvalstoffen en grondstoffen binnen de gemeente Bronckhorst is vastgesteld. Er zijn aandachtspunten en kansen onderscheiden op basis waarvan gerichte acties kunnen worden ondernomen. De gemeente heeft hiermee concrete handvatten die meegenomen kunnen worden bij het opstellen van het Grondstoffenplan.

4.2 Evaluatie 'Bronckhorst Spreekt'

Door de zorgvuldige werving rondom het inwonerspanel, heeft gemeente Bronckhorst de beschikking over een omvangrijk en op kernniveau nagenoeg representatief inwonerspanel. Met name door de omvang en representativiteit van het inwonerspanel en de betrokkenheid van de panelleden (aanzienlijke respons), is zowel op geaggregeerd niveau als voor de deelpopulaties een statistisch betrouwbaar en nauwkeurig onderzoek gerealiseerd.

Om het inwonerspanel verder te optimaliseren en de representativiteit verder te verbeteren dient ingezet te worden op de ondervertegenwoordigde leeftijdscategorieën 16-19 jaar en 20-29 jaar.

De inzet van Bronckhorst Spreekt is geslaagd

Het inwonerspanel van gemeente Bronckhorst is bij dit onderzoek een efficiënte en effectieve onderzoeksmethode gebleken, waarmee in statistische zin betrouwbare, nauwkeurige en representatieve uitspraken gedaan kunnen worden over alle inwoners. De betrokkenheid van de panelleden is groot, aangeraden wordt het inwonerspanel verder te optimaliseren door in de genoemde leeftijdscategorieën te werven.

Bijlagen

Bijlage 1

Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid

Elke steekproef geeft afwijkingen ten opzichte van de werkelijkheid, maar de uitkomsten moeten een zo goed mogelijk beeld geven van de populatie. In kwantitatief onderzoek is het gebruikelijk om te spreken van een statistisch betrouwbaar verschil, als de afwijking zo groot is dat deze niet door toeval wordt veroorzaakt. Het betrouwbaarheidsniveau is gedefinieerd als 1 (100%) minus het significantieniveau. Het is gangbaar uit te gaan van een significantieniveau van 5%. Dan is er sprake van een betrouwbaarheidsniveau van 95%. Dat wil zeggen dat, als het onderzoek op dezelfde wijze en op hetzelfde moment zou worden herhaald, de uitkomsten in 95% van de gevallen hetzelfde beeld zouden geven.

De nauwkeurigheid (uitgedrukt in foutmarge) geeft het gebied van waarden aan, waarbinnen de werkelijke waarde in de populatie ligt. Een foutmarge van bijvoorbeeld 5%, betekent dat de werkelijke waarde van de totale populatie 5% hoger of lager kan liggen dan de waarde van de steekproef. Concreet: indien een onderzoeksuitkomst van de steekproef aangeeft dat 50% van de respondenten een rapportcijfer 8 geeft voor een bepaald aspect, dan ligt dit percentage in werkelijkheid maximaal 5% boven of 5% onder deze 50%, ofwel tussen de 45% en 55%. Een foutmarge van 5% is gangbaar en algemeen geaccepteerd bij (statistisch) kwantitatief onderzoek.

Met het omvangrijke aantal respondenten dat heeft deelgenomen (771) kunnen met 95% betrouwbaarheid en 3,46% nauwkeurigheid uitspraken worden gedaan op een algemeen niveau. De hoge betrouwbaarheid en nauwkeurigheid maken de data geschikt voor verdere analyses.

Kenmerken panel & steekproef

Uit de volgende tabel kan worden afgeleid hoe de verdeling over kernen van Bronckhorst is in de steekproef, en hoe deze zich verhoudt tot de verdeling van de Bronckhorster bevolking.

Kern	Gemeente		Respons	
Zelhem	7.437	24,40%	152	19,7%
Vorden	6.133	20,12%	135	17,5%
Hengelo	5.597	18,36%	154	20,0%
Steenderen	1.867	6,12%	45	5,8%
Drempt	1.432	4,70%	38	4,9%
Halle	1.939	6,36%	48	6,2%
Hummelo	1.333	4,37%	34	4,4%
Baak	946	3,10%	38	4,9%
Keijenborg	1.320	4,33%	34	4,4%
Toldijk	742	2,43%	17	2,2%
Wichmond	532	1,75%	21	2,7%
Laag-Keppel	503	1,65%	15	1,9%
Vierakker	288	0,94%	12	1,6%
Hoog-Keppel	416	1,36%	12	1,6%
Overige	-	-	16	2,1%
Totaal	30.485		771	

Figuur 20 Tabel verdeling kernen Bronckhorst

Uit de analyse van de representativiteit¹ over kernen blijkt dat de steekproef nagenoeg representatief is. In de resultaten zijn Baak en Vierakker over- en zijn Zelhem en Vorden ondervertegenwoordigd. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 58 jaar en circa 52% is man. De leeftijdsverdeling van het inwonerspanel en de steekproef komt nog onvoldoende overeen. Er is sprake van een ondervertegenwoordiging in de leeftijdscategorieën 16-19, 20-29 jaar en 30-39 jaar en een oververtegenwoordiging in de categorieën 50-59 en 60-69 jaar.

Weging

Binnen dit panelonderzoek zijn de resultaten gewogen naar kern en geslacht. Hiermee zijn de resultaten gecorrigeerd om de mogelijke invloed van de niet geheel representatieve steekproef weg te nemen. Dit is een gangbare werkwijze in statistisch kwantitatief onderzoek. Personen in ondervertegenwoordigde groepen krijgen een gewicht groter dan 1 en tellen relatief zwaarder mee in het totaalresultaat, personen in groepen met een oververtegenwoordiging krijgen een gewicht kleiner dan 1.

¹ De representativiteitsanalyses zijn verricht aan de hand van de chi-kwadraattoets.

Vanwege de oververtegenwoordiging van inwoners uit Baak, krijgt een man uit deze kern bijvoorbeeld een weegfactor 0,59 en een vrouw uit Zelhem weegfactor 1,37. Aangezien weegfactoren niet te groot mogen zijn (een groep in een steekproef met een aandeel van bijvoorbeeld 5%, kan niet worden 'opgeblazen' tot 50%), zijn de resultaten niet gewogen over de leeftijdsverdeling. Doorgaans wordt een maximale weegfactor van 1,5 en een minimale weegfactor 0,5 gehanteerd.

Door de weging zijn de resultaten **representatief over geslacht en kernen**. De representativiteit over leeftijd is (nog) onvoldoende. Hiermee dient rekening te worden gehouden bij de interpretatie van de data, nadere analyses en de (door)ontwikkeling van 'Bronckhorst Spreekt'.

